

MÜ'MİNE BELÂLARIN GELMESİ*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve alâ âlihî ve sahibihî ecmaîn...

l'lemû eyyühe'l-ihvân... Enne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llâhu teâlâ aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

إِنَّ الرَّجُلَ لَيَكُونُ لَهُ الْمَنْزِلَةُ عِنْدَ اللَّهِ

فَمَا يَبْلُغُهَا بِعَمَلٍ فَلَا يَزَالُ اللَّهُ

يَبْتَلِيهِ مِمَّا يَكْرَهُ حَتَّى يُبْلِغَهُ ذَلِكَ

(حب.ك. عن أبي هريرة)

RE. 100/1 (*İnne'r-racüle letekûnü lehü'l-menziletü inda'llâhi, femâ yeblüğuhâ bi-amelin, felâ yezalü'llâhü yebtelîhi mimmâ yekrahü, hattâ yubelliğuhû zâlike.*)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

Beraber bir salevât-ı şerife okuyalım:

“—Allâhümme sallî alâââ... Seyyidinâââ... Muhammedinin- nebiyyi'l-ümmiyyi ve alâââ... Âlihîîî, ve sahbihîîî, ve sellim.” (3 defa)

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin...

a. Belâlara Sabrın Karşılığı

İbn-i Hibbân ve Hâkim, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹

إِنَّ الرَّجُلَ لَيَكُونُ لَهُ الْمَنْزِلَةُ عِنْدَ اللَّهِ

فَمَا يَبْلُغُهَا بِعَمَلٍ فَلَا يَزَالُ اللَّهُ

يُبْتَلِيهِ مِمَّا يَكْرَهُ حَتَّى يُبْلِغَهُ ذَلِكَ

(حب.ك. عن أبي هريرة)

RE. 100/1 (*Inne'r-racüle letekûnü lehü'l-menziletü inda'llâhi, femâ yeblüghâ bi-amelin, felâ yezalü'llâhü yebtelîhi mimmâ yekrahü, hattâ yubelliğahû zâlike.*)

¹ İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VII, s.169, no:2908; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.495, no:1274; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.X, s.482, no:6095; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.327, no:6786; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.VII, s.282, no:6304.

(*Inne'r-racüle letekûnü lehü'l-menziletü inda'llâhi*) “Kişinin Allah indinde Allah'ın istediği bir derecesi, bir mertebesi olur. (*Femâ yeblüğuhâ bi-amelin*) Ama işlediği ibadet ve taatlerle o mertebeye ulaşamaz. (*Felâ yezalü'llâhü yebtelîhi mimmâ yekrahü*) Allah onu nâhoş, hoşuna gitmeyen şeylere müptela kılar, müptela kılar, müptela kılar; (*hattâ yubelliğuhû zâlike*) nihayet onu o makama ulaştırır.

Cenab-ı Hak her kul için, ahirette hem cennette hem de cehennemde yer hazırlamıştır. Yani hepimizin yerleri hazırdır. Cennette de var, cehennemde de var. İki yerimiz var. Cennetteki yerimizi kazanırsak, ne a'lâ... Cehennemdeki yerini kazanan da ne fena...

Gâvurun da cennette de yeri var, cehennemde de yeri var. Gâvurun da böyle... O cennetteki yerini kaybediyor, mü'minin cehennemdeki yerine mirasçı oluyor. İki yeri oluyor onun cehennemde... Mü'minin de cennette bir kendi yeri var, bir de o kazanamayan gâvurdan miras olarak bir yeri var; iki yeri var.

Fakat insan bazen tembellik, atalet dolayısıyla o makama erişemiyor. Cennete gideceği yerine erişemiyor. Yapamıyor vazifeleri doğru dürüst, erişemiyor bir türlü... Ama girecekti oraya. Orası da onun için takdir olunmuş yer. Öyleyse Cenab-ı Hak onu ibtilâ, çeşitli dertler, musibetler, ibtiânın nev'i çok ya... Bu çeşitli ibtilâlarla mübtelâ kılar. O ibtilâlara sabır da verir kendisine... O sabır dolayısıyla, o cennetteki yerini yine ona verir.

Bir hikâye hatırımda kalmış:

Allah-u Teâlâ'nın velilerinden bir veli... Veli olmak dolayısıyla tabii onun derecesi de yerinde, velilik makamına erişmiş. Velilik makamına erişmiş ama cennetteki yerine ulaşamamış. O yeri hakkedememiş yani.

Son nefese gelmiş, canı bir süt istemiş, demiş:
“—Yâhu bir yudum süt bulunmaz mı?”

Bir bardak süt getirmişler, tam içecekken, Cenâb-ı Hak meleklerle demiş ki:

“—Dökün şu sütü, içemesin!”

O sütü içirttirmemiş ona... Tabii bu halde de ruhu kabzolunmuş. Kabzolununca, melekler sormuşlar:

“—Yâ Rabbi! Bu senin sevgili, iyi bir kulundu. Senden bir süt istedi de vermedin, nasib etmedin ona!” demişler.

Demiş ki:

“—O kulumun benim indimde bir mertebesi vardı ki, ona bir ibtilâ kalmıştı erişmesi için. Ona eriştirmek için o süttten onu mahrum ettim ama, o mükemmel yere nail olacak.”

Onun için ibtilâlara sabretmek lazım, bir... İkincisi de ibtilanın da karşılığı ibadetlerdir. İbadetleri kavi olanlara ibtilâ az olur. Derecesi yüksek olanlar başka... Meselâ enbiyanın ibtilası en büyüktür. Ondan sonra evliyasının gelir. Onların ibtilâları başka...

Bizim ibtilâlarımız, kendimize göre. Bunlara biz sabrettiğimiz taktirde veyahut ibadetlerimizi kuvvetlendirdiğimiz taktirde... Namazımıza bir namaz daha katıyoruz. Orucumuza bir oruç daha katıyoruz. Sadakamıza bir sadaka daha katıyoruz. İnsanlarla muâşeretimizde iyilikler yapıyoruz. Bu ibadetler ibtilâları karşılar. Çünkü:

الصَّدَقَةُ تُرُدُّ الْبَلَاءَ

(*Es-sadakatü terüddü'l-belâe*) [Sadaka belâları önler.] demişler.

Dua da öyle. Demek bu ibadetler, bu hayr u hasenatlar insanın ibtilâlarını önler.

İbtilâyâ uğramayan insanları da pek makbul saymazlar. Onun için derler ki:

“—İbtilâyâ uğramayan insan, iyi insan değildir. İnd-i ilâhiyede makbul bir insan olsa, bir ibtilâyâ uğraması lâzımdı.”

Bir karı koca hikâyesi de vardır. Karısı demiş:

“—Senden ayrılalım artık! Bu kadar sene yaşıyoruz seninle. Senin bir dert, belâ, musibet gördüğün yok. Herhalde Allah'ın yanında iyi bir adam değilsin!” demiş.

Rasûlullah'a gider olmuşlar, aralarını ayırmak için. Yolda adamın ayağına bir taş takılmış, ayağı kanamış.

“—Hanımı geri dönmüş. Bundan sonra beraber yaşayalım, çünkü ibtilâ geldi!” demiş.

Yani ibtilâları insan hoş karşılamalı! Bunun bir hikâyesini de bir zaman görmüştüm. Meselâ bu insanların, şimdi bu devirde yemeye, içmeye, zevk u safaya çok daldıkları bir devir. Bu zevk u safa, yeme içmeler de insanları ibtilâyâ kendi kendine düşürüyor. İnsanın midesini en çok bozan şey, yemeklerin çeşitliliğidir. Onun için ashab-ı kiramın zamanında doktor, iş bulamamış. Sebebi: hepsi perhizkâr, az yiyorlar, doyurmuyorlar karınlarını...

Karınlarını doyurmaktan hasıl olan ibtilâlar çok çeşitlidir, çok fena. Meselâ yerken, ellerini yıkayarak sofraya otursa... Bugün mikrop diyorlar ya. Ama diyeceksin ki:

“—Biz çatal, kaşık kullanıyoruz. Derimizi sürtmüyoruz!..”

Çatal, kaşık da o misalde. Hanginizin çatal kaşığı yüksek dereceli suda kaynatılıyor? İşte bulaşıkların arasında yıkanıp gidiyor.

Onun için bir şey daha gördüm de hoşuma gitti. Bizim Pakistanlılar var ya onlar çok biliyorlar, çok da geziyorlar. Londra’da galiba bir yemek yiyorlarmış, bir lokantaya girmişler. Yemekleri elleriyle yiyorlar. Tabii oradaki İngilizlerin nazar-ı dikkatlerini çekmiş. “Nasıl adam bunlar?” gibilerden. Dikkatli dikkatli bakıyorlar. Bunlar da sezmişler tabii onların öyle bakışlarını. Gitmiş birisini kolundan tutmuş, bulaşıkhaneye götürmüş. O bulaşıkhanedeki o çatalların, kaşıkların yıkanış tarzını göstermişler. Demiş:

“—Ben elimi günde beş defa yıkıyorum. Bir de yemek yemeden evvel zaten yıkadım. Hem benim elimdir, zararı yok. Başkasının da değil. Sizin bu kaç kişinin ağzına giren çatal-kaşıkla yemekten, benim elimle yemem daha iyi... Benim elimle yememde taaccüb edilecek bir şey yok!” demiş.

Zaten lokantaya gitmemem için, benim babam bana vasiyet etmişti. Ben de size bir vasiyet edeyim:

“—Lokantadan yemek yemek, müslümana yakışmaz. Lokantacının yaptığı yemek, kim bilir nasıl yemektir. Yağ kim bilir nasıl yağdır. Kendisinin din ile alakası ne kadardır. Besmele’si var mıdır, yok mudur? Bunlar hep şüpheli şeylerdir. Kullandığı yağlar ne çeşit yağdır?”

Onun için insan kuru ekmek yese, peynir ekmek yese, zeytin ekmek yese bir zarar gelmez. Bazen bir öğünü geçirir de akşam gidince evinde, Allah’ın verdiklerinden ne güzel yer. Hem kanaatkâr olmuş olur.

Sonra öğlenleyin yemek yemek şart da değil yani. Biz alışmışız da, bir öğlen yemeğini kaçırmak, sanki bir öğlen namazını kaçırmak kadar üzücü geliyor bize. Allah affetsin kusurlarımızı...

b. Sıla-i Rahimin Önemi

İbnü’n-Neccâr, Enes RA’dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²

إِنَّ الرَّحِمَ لَتَعَلَّقُ بِالْعَرْشِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَتَقُولُ

يَا رَبِّ اِقْطَعْ مَنْ قَطَعَنِي وَصِلْ مَنْ وَصَلَنِي

(ابن النجار عن أبي هذبة عن أنس)

RE. 100/2 (*Inne'r-rahime letealleku bi'l-arşı yevme'l-kıyâmeti, fetekülü: Yâ rabbi, ıkta' men kataanî, ve sıl men vasalanî.*)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

(*Inne'r-rahime letealleku bi'l-arşı yevme'l-kıyâmeti*) “Rahim, akrabalık bağlantısı, kıyamet gününde Arş-ı A'lâ'ya yapışır.”

Bu *sıla-ı rahim* dediğimiz, hep bizim Türkçe bildiğimiz, akraba u taallukatımızla olan alâkayı kesmemek. Amca, dayı, teyze, hala mesela... Bunların her birisi birer memlekette de olsa. Bunun adı, rahim olan ad, kendi adı, rahmet için demişler. Ve Arş'ta asılı duruyor öyle. Müracaat ediyor diyor ki:

(*Yâ rabbi, ıkta' men kataanî*) “Akraba u taallukatıyla alakasını kesenleri sen de kes yâ Rabbi!”

(*Ve sıl men vasalanî*) “Sen sıla ediver yâ Rabbi, sıla-i rahmi yapanları...”

Onun için, geçen derste geçmişti galiba. Ömrün uzamasına, rızkın çoğalmasına sebeplerden birisi de akraba u tallûkatı ile sıla yapmak...

² *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.360, no:6940; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.VII, s.309, no:6365.

İnsan eşyle, dostuyla bir sıla yapıyor; “Bu benim eşimdir, dostumdur, akrabamdır, şu kadar zamandan beridir görüşürüz!” diyerekten gidiyor ziyaret ediyor. Onu kendisine bir borç sayıyor.

Bir bakımdan parçalanmış, amcadır, dayıdır, teyzedir, haladır... Bu gibi akrabaları unutmak, insanlığa da yakışmaz. Onun için daima... Ama ben büyümüşüm de milyoner olmuşum. Yahut daha büyük bir adam olmuşum. Öteki kalmış çok fakir. Tenezzül edemiyorum artık gidip de ona “Nasılsın amca, dayı!” demeye. İşte bu çok çirkin şey...

c. Halim Selim Olmak Bereketdir

Harâitî, Hz. Aişe RA’dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:³

إِنَّ الرَّفْقَ يُمْنٌ وَإِنَّ الْخُرْقَ شَوْمٌ وَإِنَّ اللَّهَ
تَعَالَى إِذَا أَرَادَ بِأَهْلِ بَيْتٍ خَيْرًا أَدْخَلَ عَلَيْهِمْ
بَابَ الرَّفْقِ وَإِنَّ الرَّفْقَ لَمْ يَكُنْ فِي شَيْءٍ إِلَّا
زَانَهُ وَإِنَّ الْخُرْقَ لَمْ يَكُنْ فِي شَيْءٍ إِلَّا شَانَهُ

(الخرائطي في مكارم الأهل اق عن عائشة)

RE. 100/3 (Inne’r-rıfka yümnün, ve inne’l-hurka şü’mün, ve inna’llâhe teâlâ izâ erâde bi-ehli beytin hayran, edhale aleyhim bâbe’r-rıfka; ve inne’r-rıfka lem yekün fî şey’in illâ zânehû, ve inne’l-hurka lem yekün fî şey’in illâ şânehû)

(*Inne'r-rıfka yümnün*) “Halim selim olmak, yumuşak olmak berekettir. (*Ve inne'l-hurka şü'mün*) Şiddetle muamele etmek, sertlik uğursuzluktur.”

Şimdi iki şey var insanların huyları içinde; birisi yumuşaklık, birisi de sertlik. (*Ve inna'llàhe teâlâ izâ erâde bi-ehli beytin hayran*) “Cenabı Hak bir ev halkına hayır murad etti miydi, (*edhale aleyhim bâbe'r-rıfka*) onlara rıfk kapısını açar, yumuşaklık kapısını açar. Baba yumuşak, anne yumuşak, kızlar yumuşak, oğlanlar yumuşak... Birbirlerine hürmetli, aile icapları ne ise hepsi birbirine mutî... Büyükler de küçüklere karşı öyle güzel muameleler yaparlar. Bu Cenab-ı Hakk'ın bir lütfudur o eve, o aileye. Bir aile de ki bunun tersinedir, şiddet var. Baba sert, anne sert, çocuklar sert, hepsi sert...

Bak şimdi ne diyor: (*Ve inne'r-rıfka lem yekün fî şey'in illâ zânehû*) “Hangi yerde hangi işte böyle yumuşaklık olursa, o ziyetli olur, tatlı olur, güzel olur, şanlı şerefli olur. (*Ve inne'l-hurka lem yekün fî şey'in illâ şânehû*) Sertlik, şiddet yani rıfkın zıttı olan şeyler, hangi şeyde olursa, hangi işte olursa olsun, onun sonu çirkin olur, iyi olmaz. Akıbeti iyi gelmez. Sen sertliğinle bugün borunu ötürebilirsin ama, yarın bu boru ötmez olur. Sertlikle idare olmaz.

³ *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.54, no:546140; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.VII, s.310, no:6370.

d. Hacerü'l-Esved ve Makàm-ı İbrâhim

Ahmed ibn-i Hanbel, İbn-i Hibban, Hâkim, Tirmizî ve Beyhakî Abdullah ibn-i Amr ibnü'l-As RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁴

إِنَّ الرُّكْنَ وَالْمَقَامَ يَأْقُوتَانِ مِنْ يَأْقُوتِ الْجَنَّةِ
طَمَسَ اللَّهُ نُورَهُمَا وَلَوْ لَمْ يَطْمِسْ نُورَهُمَا
لَأَضَاءَتَا مَا بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ

(حم. حب. ك. ت. هب. ق. عن ابن عمرو)

RE. 100/4 (*Inne'r-rükne ve'l-makàme yâkütetâni min yâkùti'l-cenneh, tamesa'llàhu nûrahümâ, ve lev lem yatmis nûrahümâ, leedâetâ mâ beyne'l-meşırıkı ve'l-mağrib.*)

Rükün; aslında “köşe, direk” demek. Buradaki rükün, Kâbe'nin *Hacerü'l-Esved* konulmuş olan köşesi demek. *Hacerü'l-Esved* kastediliyor.

(*Ve'l-makàm*) Makam'dan maksat da Makam-ı İbrâhim... İbrâhim AS Kâbe'yi bina ederken iskele gibi bir taş kullanmış, üstüne basarak inşaatı onunla yapmış. Onun adı da Makam...

⁴ Tirmizî, *Sünen*, c.III, s.421, no:804; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.213, no:7000; Dûlâbî, *el-Künâ ve'l-Esmâ'*, c.VI, s.321, no:1585; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LVII, s.382; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.IX s.24, no:3710; Beyhakî, *Sünenü's-Suğra*, c.IV, s.41, no:1287; Abdullah ibn-i Amr ibnü'l-As RADan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.217, no:34741; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.VII, s.311, no:6373.

(*Inne'r-rükne ve'l-makàme yâkùtetâni min yâkùti'l-cenneh*) “Rükn ile makam cennet yakutlarından iki yakuttur. (*Tamesa'llàhu nûrahümâ*) Allah-u Celle ve A'lâ bunların nurunu almıştır. (*Ve lev lem yatmis nûrahumâ*) Onlar o kadar nurluydu ki, eğer onların nurunu almasa idi, (*leedâetâ mâ beyne'l-meşrîkı ve'l-mağrib*) onlar doğu ile batı arasını nurlandırırıldı.

Meselâ, Ay da vaktiyle Güneş gibiydi. Güneş nasıl ziyasını veriyor gündüzün, Ay da veriyordu aynı ziyayı. Fakat ayın artık ziya vermesine lüzum kalmadı demek ki, Cenab-ı Hak onun kudretini aldı elinden. O şimdi geceleyin vazifesini yapıyor, Güneş'ten aldığı ışığı bize yansıtıyor. Cenab-ı Hak, Aydan aldığı gibi bu yakutların da ziyasını almış.

Başka bir hadis-i şerifte bildiriliyor ki, “Cennet hurileri parmaklarını gösterecekler yeryüzündeki insanlara, güneşin nuru kaybolurdu.” diyor.

e. Kıyâmetin On Alâmeti

Tayâlisî, Ahmed ibn-i Hanbel, Müslim, Taberânî ve İbn-i Hibbân, Huzeyfe ibn-i Esîd el-Gıfârî RA'dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁵

⁵ Müslim, *Sahîh*, c.XIV, s.94, no:5162; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.6, no:16186; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.III, s.173, no:3033; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.143, no:1067; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.355;

Kenzü'l-Ummâl, c.XIV, s.257,no:38639; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.VII, s.315, no:6381.

إِنَّا السَّاعَةَ لَا تَقُومُ حَتَّىٰ يَكُونَ عَشْرُ آيَاتٍ
 الدُّخَانُ وَالدَّجَالُ وَالذَّابَّةُ وَطُلُوعُ الشَّمْسِ
 مِنْ مَغْرِبِهَا وَثَلَاثَةُ خُسُوفٍ خَسْفٌ بِالْمَشْرِقِ
 وَخَسْفٌ بِالْمَغْرِبِ وَخَسْفٌ بِجَزِيرَةِ الْعَرَبِ
 وَنُزُولُ عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَفَتْحُ يَأْجُوجَ
 وَمَأْجُوجَ وَنَارٌ تَخْرُجُ مِنْ قَعْرِ عَدَنَ تَسُوقُ
 النَّاسَ إِلَى الْمَحْشَرِ تَبِيتُ مَعَهُمْ
 حَيْثُ بَاتُوا وَتَقِيلُ مَعَهُمْ حَيْثُ قَالُوا

(ط.حم.م.طب.حب. عن حذيفة بن أسيد الغفاري)

RE. 100/5 (İnne's-sâate lâ tekûmu hattâ
 yekûne aşru ayâtin: Ed-duhânu, ve'd-
 dâbbetu, ve'd-deccâlu, ve tulûu's-şemsi min
 mağribihâ; ve selâsetü husûfin: Hasfun bi'l-
 meşrikı, ve hasfun bi'l- mağribi, ve hasfun bi-
 cezireti'l-arab; ve nuzûli ise'bi meryem, ve
 fethü ye'cûce ve me'cüc, ve nârun tahrucu
 min ka'ri adene, tesûku'n-nâse ile'l-mahşer,
 tebîtu meahüm haysü bâtû, ve takîlu meahum
 haysü kâlû.)

(İnne's-saate lâ tekûmu hattâ yekûne aşru
 ayâtin) “On alâmet belirmediğe kıyamet
 kopmaz. Kıyamet bu on alâmet görüldükten
 sonra kopacak.” diyor. Onları sayıyor:

1. (*Ed-duhân*) “Duman.”

2. (*Ve'd-dâbbeh*) “Dabbetü'l-arz.” Yerden çıkan bir hayvandır. Kaçan kurtulmaz, koşan da tutamaz. Nasıl hayvandır artık bilemem. O zaman görülecek.

Dabbe, üç tanedir demişler: Birisi Mehdi'nin zamanında çıkacak. Birisi İsa AS zamanında çıkacak. Birisi de güneş batıdan doğduğu zaman çıkacak.

3. (*Ve'd-deccâl*) “Deccalın çıkması.”

4. (*Ve tulûu's-ş-semisi min mağribihâ*) “Güneşin doğudan değil de batıdan doğması.”

5. (*Ve selâsetu husûfin: Hasfun bi'l-meşriki*) “Üç tane yere batma olayı olacak: Birisi maşriktä...”

6. *Ve hasfun bi'l-mağribi.* “Birisi mağribde, batıda...”

7. (*Ve hasfun bi-cezîreti'l-arab*) “Birisi Arap Yarımadası'nda.” Birisi şarkta, birisi garpta, bir de cezire-i arabda batma olacak.

Yalnız buraların artık hareketsiz hale gelmesi. Zelzeleler dolayısıyla, nasıl şeyler olacaksa. Allah Ümmet-i Muhammed'i muhafaza etsin...

8. (*Ve nuzûlü îse'bi meryem*) “İsâ AS'ın yeryüzüne inmesi.”

9. (*Ve fethu ye'cûce ve me'cüc*) “Ye'cüc ve Me'cüc'ün seddinin yıkılıp, açılıp Ye'cüc ve Me'cüc'ün yeryüzüne dağılması.”

Bunların adını işitiyoruz, kendilerini görmedik. Bunlar bir yerde mahpus ve saklı oldukları rivayet olunur. Bunlar da artık o kapandıkları yerden çıkma fırsatını bulacaklar.

10. *(Ve nârun tahrucu min ka'ri aden)* “Aden ülkesinin derinliğinden bir ateşin çıkıp, *(tesûku'n-nâse ile'l-mahşer)* insanları mahşere doğru sevk etmesi. *(Tebîtu meahum haysü bâtû)* Nerede gecelerlerse, onlarla beraber geceliyor; *(ve takîlu meahüm haysü kâlû)* nerede gündüzlerlerse orada gündüzlüyor. İnsanları önüne katan bir ateş...”

Bu Arz-ı Mahşer'in neresi olduğuna dair rivayetler varsa da Allahu a'lem bi's-savab...

Bu on alâmet olmadıkça kıyamet kopmaz!

f. Mü'min ve Fitneler

Ebû Dâvud ve Taberânî, el-Miktad ibn-i Esved RA'dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:⁶

إِنَّ السَّعِيدَ لَمَنْ جُنِبَ الْفِتْنِ إِنَّ السَّعِيدَ

لَمَنْ جُنِبَ الْفِتْنِ إِنَّ السَّعِيدَ لَمَنْ جُنِبَ

الْفِتْنِ وَلَمَنْ أُبْتُلِيَ فَصَبَرَ فَوَاهَا ثُمَّ وَاهَا

(د. طب. ونعيم بن حماد في الفتن، حل. عن المقداد بن الأسود)

RE. 100/6 *(Inne's-saîde lemen cünnibe fiten, inne's-saîde lemen cünnibe fiten, inne's-saîde lemen cünnibe fiten; ve lemen übtüliye fesabera, fevâhâ sümme vâhâ.)*

(*Inne's-sa'ide lemen cünnibe fiten*) “Mutlu insan, sa'îd insan, bahtiyar insan fitnelerden uzak tutulmuş insandır. Fitnelerden korunmuş insandır.”

Hani saadet diyoruz ya biz. Saadet, şekavet, Leyle-i Berat'ta hepimizin hakkında yazılıyor. Saadet asıl o kimseler içindir ki, fitnelerden uzak oluyor. Fitnelere sokulmuyor, fitnelere karışmıyor. Çeşitli fitneler dünyanın başından, kıyamete kadar devam edecektir. Sen bu fitnelere karışma!

Cenab-ı Peygamber bu sözü üç defa tekrarlamış:

(*Inne's-sa'ide lemen cünnibe fiten*) “Mutlu insan, sa'îd insan, bahtiyar insan fitnelerden uzak tutulmuş insandır.”

Sa'id insanlar bu fitnelere karışmaz.

Fitneleri önü yaldızlı gibi görünüyor da sonu istendiği gibi gelmiyor. Meselâ izahı da biraz zorcadır. İnsan diyor ki işte

“—Bu idare yapamıyor, bu idareyi kaldıralım, yerine şöyle bir idare koyalım!”

⁶ Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XI, s.332, no:3719; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.252, no:598; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.333, no:2112; Taberânî, *Müsnedü's-Şâmiyyîn*, c.III, s.175, no:2021; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.LX, s.179; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.176; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.200, no:758; Miktad ibn-i Esved RA'dan.

Câmiü'l-Ehâdîs, c.VII, s.318, no:6387.

Kendimizin yapacağını, eski yapanlardan daha iyi gördük, bu eski idareyi kaldırmaya karar verdik. Düşüncemiz iyi ama, arkasından eski idareyi aramaya başlıyor insan. Onun için bu fitnelere karışmaktansa, karışmamak daha evlâ...

(*Ve lemen übtüliye fesabera*) “İnsan bu fitneler içinde bulunursa, oluyor ya bazen; bu sefer de sabır lazım. Fitnenin içinde bulunduk nasılsa... En güzel şey, sabırlı olmaktır.”

Bunu başka bir yerde görmüştüm de orada da diyor ki: Böyle fitneler devrinde, ölmek mi iyi, öldürmek mi iyi? Gelmiş kapına, “Öldüreceğim seni!” diyor. Ben de seni öldürürüm amma, bir insanı öldürmek bir binayı yıkmaktır. Öldürüp katil olmaktansa, ölmek daha efdaldir.” diyor.

Ama birkaç şekli var bunun. Meselâ yolda hırsızlar kesti önünü, “Paraları çıkarın!” dedi. Şimdi burada o adama paraları verip de kurtulmak mı iyi? Yahut kapımıza geldi, evimizde, paraları verip de başımızı kurtarmak mı lazım, yoksa paramızın yahut ırzımızın muhafazası için silahımız varsa silahımızı çekip, bıçağımız varsa, bıçağımızı çekip onunla dövüşmek; ya öldürmek, ya ölmek... Burada ölürsek, şehid oluruz.

Malımızın muhafazası için direneceğiz.

“—Vermiyorum paramı!”

Herif de o zaman ver diyerek, vuracak. Vurur da ölürsek, şehid oluruz.

“—Al!” demek yok yani.

Yerine göre muamele lazım!

g. Düşük Çocuğun Anne Babasını Cennete Sokması

İbn-i Mâce, Hakîm-i Tirmizî, Beyhakî ve Hatîb-i Bağdadî, Hz. Ali RA’dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁷

إِنَّ السَّقَطَ لِيَرَاغِمُ رَبَّهُ إِذَا أَدْخَلَ أَبَوَاهُ النَّارَ
فَيُقَالُ أَيُّهَا السَّقَطُ الْمُرَاغِمُ رَبَّهُ أَدْخِلْ أَبَوَيْكَ
الْجَنَّةَ فَيَجْرُهُمَا بِسَرَرِهِ حَتَّى يُدْخِلَهُمَا الْجَنَّةَ

(هـ . والحكيم ، هب . خط . في المتفق والمفترق عن علي)

RE. 100/7 (*Inne’s-sıkta leyurağimu rabbehu, izâ dehale ebevâhü’n-nâr, feyukâlû: Eyyühe’s-sıktü’l-merağimü rabbehû edhil ebeveyke’l-cenneh, feyecürrühümâ bi-sererihî hattâ yudhilehüme’l-cenneh*)

Sıkt düşük demek. Doğum zamanı kemâle ermeden rahimden ölü doğan çocuğa sıkt derler. Düşük diyoruz, düşük yaptı kadın; bebeğini normal şekilde dünyaya getiremedi,

⁷ İbn-i Mâce, Sünen, c.V, s.93, no:1597; Ebû Ya’lâ, Müsned, c.I, s.360, no:468; İbn-i Ebî Şeybe, Musannef, c.III, s.354, no:12009; Beyhakî, Şuabü’l-İman, c.VII, s.139, no:9763; Hz. Ali RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.III, s.285, no:6577; Câmiü’l-Ehâdîs, c.VII, s.318, no:6388.

bebeği vaktinden evvel ölü olarak doğdu. Ya azaları teŝekkül etmiş, ya biraz daha erken, ya biraz daha sonra, neyse... Düşük...

(*Inne's-sıkta leyurağimu rabbehu, iza dehale ebevâhü'n-nar*) “Annesi babası, dünyadaki kusurlarından dolayı cehenneme atılınca. Müslüman ama dünyadaki kusurlarından dolayı cehenneme atılınca, Rabbine ısrarla dua eder. Rabbine (*yurâğimü*) demek, Allah'ın emrine rağmen, ‘Öyle yapma yâ Rabbi!’ diye ısrar etmek demek yâni. Ona rağmen, Allah'ın istediğine, hükmüne, emrine rağmen, “Ya Rabbi! Atma bunları cehenneme!” diye ısrar eder yâni.

Neden? Ana babasına acıdığı için. Onlar cehenneme düştü diye, yanacaklar diye acıdığından Rabbine yalvarır, yakarır, ısrar eder, deđiŝtirmeye uğraşır yâni.

(*Feyukâlü*) “Onun üzerine ona denilir ki:

(*Eyyühe's-sıktü'l-merağimü rabbehû*) “Ey Rabbi ile böyle işi deđiŝtirmek için uğraşıp duran düşük bebek! (*Edhıl ebeveyke'l-cennete*) Haydi ana-babanı sok cennete!” denilir.

Evlenmek çok iyidir, bekarlık iyi değildir. Şimdi bak evlenmekteki faziletlerden bir tanesi. Evlendik, bir çocuğumuz oldu ama dünyaya gelmesi mukadder deđilmiŝ. Gelmeden düştü, öldü. Bunun da Cenab-ı Hak'tan ind-i ilahide bir hakkı var. Babası, anası da günahkâr, cehennemlik olmuşlar.

Bu düşen çocuk diyor ki:

“—Yâ Rabbi, anamı, babamı cehenneme atıyorsun; ben onlarsız olmam!” diyor, yalvarıyor.

Çeşitli şeylerle Cenab-ı Hak da ona izin veriyor;

“—Haydi ana-babanı sok cennete!” deniliyor.

h. Aranızda Selâmı Yayın!

Buhârî Enes ibn-i Mâlik RA’dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁸

إِنَّ السَّلَامَ إِسْمٌ مِنْ أَسْمَاءِ اللَّهِ تَعَالَى وَوُضِعَ فِي
الْأَرْضِ فَأَفْشُوا السَّلَامَ بَيْنَكُمْ

(خ. في الأدب عن أنس)

RE. 100/8 (*Inne’s-selâme ismün min esmâi’llâhi teâlâ, vudıa fi’l-ardı, feefşü’s-selâme beyneküm*)

(*Inne’s-selâme ismün min esmâi’llâhi teâlâ*)

“Selâm Allah-u Teâlâ’nın isimlerinden biridir.”

Sabahları her gün okuruz Sûre-i Haşr’ın arkasında. Estaizü bi’llâh:

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلَامُ

(الحشر: ٢٢)

⁸ Buhârî, *Edebü’l-Müfred*, c.I, s.343, No: 989; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.IX, s.116, no:25255; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.VII, s.319, no:6390.

(*Huva'llâhü'llezî lâ ilâhe illâ hû, el-melikü'l-kuddûsü's-selâm*) [O, öyle Allah'tır ki, kendisinden başka hiçbir tanrı yoktur. O, mülkün sahibidir, eksiklikten münezzehtir, selâmet verendir. (Haşr, 59/23)

Cenâb-ı Hak isimlerini sayarken, bize her zaman hatırlatıyor. Selâm, esmâ-i ilahiyyedendir. *Rahmân* nasıl Allah-u Teâlâ'nın ismiyse, *Rahîm* nasıl Allah-u Teâlâ'nın ismiyse, *Melik* nasıl Allah-u Teâlâ'nın ismiyse Selâm da Allah-u Teâlâ'nın isimlerinden bir isimdir. Onun için ona hem hürmet, hem saygı, hem sevap bekleme var.

(*Vudîa fi'l-ard*) “Yer yüzüne bu isim konuldu. Cenâb-ı Hak yerdeki insanlara bunu verdi. (*Feeşşü's-selâme beyneküm*) Öyleyse aranızda selâmı yayın! Aranızda bununla selâmlaşın!”

“—Benim ismimi hem hatırlayacaksın, hem hatırlatacaksın!” İki taraflı. “*Es-selâmü aleyküm!*” diyoruz, o da “*Ve aleykümü's-selâm*” diyor. Hem biz ona dua ediyoruz, hem o bize dua ediyor.

Selâmet istiyoruz birbirimize... Ne kadar güzel!

“—Allah işlerini âsân etsin, vücuduna sağlık versin, ömrüne bereket versin, işlerine kolaylıklar versin. Seni çeşitli afetlerden muhafaza etsin...”

Ben de ona diyorum:

“—Allah seni de muhafaza etsin, senin de işlerini rast getirsin... Vücudunu sıhhatli etsin, ömrünü uzun etsin... Gelecek kaza ve belâlardan da muhafaza etsin...”

Ne güzel! Çok uzun. Onun için bunu bırakmayın dilinizden. Birbirinizle karşılaştığınız vakitte daima “*Es-selâmü aleyküm!*” diyerekten birbirinizle iltifatta bulunun. Hem selam hem de sevap... Sevap kazanıyorsun. Bir tanesine on tane. İki tane olursa, yirmi tane. Üç tane olursa, otuz tane sevap var.

“*Es-selâmu aleyküm ve rahmetu’llâh!*” var, bir de “Berekâtühû var.

“—*Es-selâmü aleyküm!*” derlerse, sen de onlara, (*Ve aleyküm selâm ve rahmetu’llâh!*” de.

Eğer o sana, “*Es-selâmü aleyküm ve rahmetu’llâh!*” dediyse, sen de ona “*Ve aleykümü’s-selâm ve rahmetu’llâhi ve berekâtühû!*” diye karşılık ver. Hem sevaplarınız çok olur, hem de dualarınız makbul olur inşâallah...

1. Selâm Mü’minlerin Selâmlaşmasıdır

Taberani Ebû Hüreyre RA’dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁹

إِنَّا السَّلَامَ إِسْمٌ مِنْ أَسْمَاءِ اللَّهِ تَعَالَى وَضَعَهُ فِي
الْأَرْضِ تَحِيَّةً لِأَهْلِ دِينِنَا وَأَمَّا نَا لِأَهْلِ ذِمَّتِنَا

(طب. عن أبي هريرة؛ وأورده ابن الجوزي في الموضوعات)

⁹ Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.IV, s.396, no:2287; Taberânî, *Mu’cemü’s-Sağîr*, c.I, s.135, no:203; Ebû Hüreyre RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.IX, s.113, no:25238; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.VII, s.320, no:6391.

RE. 100/9 (*Inne's-selâme ismün min esmâi'llâhi teâlâ, vadaahû fi'l-ardı, tahiyeten li-ehli dîninâ, ve emânen li-ehli zimmetinâ*)

(*Inne's-selâme ismün*) “Selâm Allah-u Teâlâ'nın isimlerinden biridir. (*Vadaahû fi'l-ard*) Yeryüzüne Allah onu koymuştur, indirmiştir yâni, nasib etmiştir, insanlara vermiştir. (*Tahiyeten li-ehli dîninâ*) Bizim dinimizin mensupları için selâmdır; (*ve emânen li-ehli zimmetinâ*) bizim himayemizdeki, İslâm ülkelerindeki ehl-i zimmet denilen gayri müslimler için de bir emandır bu...” Yâni, bizim himayemizde olanları da biz Sırplar gibi yapmıyoruz, Ruslar gibi yapmıyoruz.

i. Önce Selâm Veren Daha Üstündür

Taberanî, Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁰

إِنَّا السَّلَامَ إِسْمٌ مِنْ أَسْمَاءِ اللَّهِ تَعَالَى وَضَعَهُ فِي
الْأَرْضِ فَأَفْشُوهُ بَيْنَكُمْ فَإِنَّ الرَّجُلَ الْمُسْلِمَ إِذَا
سَلَّمَ عَلَى الْقَوْمِ فَرَدُّوا عَلَيْهِ كَانَ لَهُ عَلَيْهِمْ
فَضْلٌ دَرَجَةٍ ذَكَرَهُمْ فَإِنْ لَمْ يَرُدُّوا عَلَيْهِ رَدَّ
عَلَيْهِ مَنْ هُوَ خَيْرٌ مِنْهُمْ وَأَطْيَبُ

(طب . عن ابن مسعود)

RE. 100/10 (*Inne's-selâme ismün min esmâi'llâhi teâlâ, vadaahû fi'l-ardı, fe'fşûhü beyneküm; feinne'r-racüle'l-müslime izâ selleme ale'l-kavmi, fereddû aleyhi, kâne lehû aleyhim fadlü derecetin zekkehüm, fein lem yeruddû aleyhi, redde aleyhi men hüve hayrun minhüm ve atyebü.*)

(*Inne's-selâme ismün min esmâi'llâhi teâlâ*) “Selâm Allah-u Teâlâ'nın isimlerinden bir isimdir. (*Vadaahu fi'l-ard*) Allah onu yeryüzüne koymuştur. (*Fe'fşûhü beyneküm*) Selâmı aranızda yayın!” *Efşû* demek, ifşa edin, yayın; *Selâmün aleyküm*'ü çok deyin, yaygınlaştırın demek.

(*Feinne'r-racüle'l-müslime izâ selleme ale'l-kavmi*) “Sizden biriniz insanlara selâm verdi; (*fereddû aleyhi*) insanlar da ona ‘*Aleyküm selâm.*’ dediler. (*Kâne lehû aleyhim fadlü derecetin zekkehüm*) Selâmı verenin, öteki kavim üzerine fazileti vardır. (*Li-ennehu zekkehüm*) Halbuki vermesi sünnet, alması farz ama fazilet cihetinden veren daha faziletlidir. Çünkü sebep oldu ona, ona hatırlattı. ‘*Ve aleyküm selâm!*’ demeye mecbur etti.

¹⁰ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.X, s.182, no:10391; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.432, no:8782; Buhârî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.358, no:1039; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.288, no:1771; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.117, no:25266; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.VII, s.320, no:6392.

(*Fein lem yeruddû aleyhi*) “Selâm verdik, alan olmadı. Hiç kimsenin umurunda değil. Herkes işiyle uğraşüyor. (*Redde aleyhi men hüve hayrun minhüm ve atyebü*) O selâm boşa gitmez. Onu onlardan daha hayırlı olan melekler alırlar, karşılık verirler bu selma...”

Onlar madem yapamadılar o reddi. Sen de kızıp, “Bunlar selâmı kabul edecek adam değil!” deme! Ver sen selâmı, vazifeni yap. Onun iadesini melekler yapar o zaman.

j. Yaşlı Kimsenin Zinâ Etmesi

Bezzâr, Büreyde RA’dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹¹

إِنَّا السَّمَوَاتِ السَّبْعَ وَالْأَرْضِينَ السَّبْعَ
وَالجِبَالَ لَتَلْعَنُ الشَّيْخَ الزَّانِي وَإِنَّ فُرُوجَ
الزُّنَاةِ لَيُؤْذِي أَهْلَ النَّارِ نَتْنُ رِيحُهَا

(البزار عن بريدة)

RE. 100/11 (*Inne’s-semâvâti’s-seb’a, ve’l-aradîne’s-seb’a, ve’l-cibâle, letel’anü şeyha’z-zâni; ve inne fûrûce’z-zünâti, leyü’zi ehle’n-nâr; netnü rîhuhâ.*)

¹¹ *Kenzü’l-Ummâl*, c.V, s.315, no:13005; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.VII, s.321, no:6394.

(*Inne's-semâvâti's-seb'a*) “Yedi kat semâ,
(*ve'l-aradîne's-seb'a*) ve yedi kat yer... Yâni
ayağımızın altındaki yedi kat yer, başımızın
üstündeki yedi kat sema; (*ve'l-cibâle*) ve
dağlar, (*letel'anü şeyha'z-zâni*) ihtiyar
zinâkâra lânet ederler.”

(*Ve inne fûrûce'z-zünâti*) “Zânîlerin tenasül
cihazları, (*leyü'zî*) veyahut (*leyüezzi ehle'n-
nâr*) cehennem ehlini kendi azaplarının
üstünde ayrıca ezâlandırır. (*Netnü rîhuhâ*)
Zanilerin tenasül uzuvlarındaki çirkin
koku, cehennemde azap görmekte olan
cehennemlikleri ayrıca ezâlandırır. O kadar pis
kokar bunların uzuvları, tenasül cihazları...”

Allah muhafaza etsin cümlemizi ve cümle
Ümmet-i Muhammed'i...

Zina çok kötü bir şey. Çok kötü bir şey olmakla
beraber kötülüğü iki türlü... Birisi; genç biri
kötülük yapar, zina eder. Onun bir günahı vardır.
O ona verilir. Bir de yaşını başını almış, artık
gençlik kudreti elinden gitmiş. Fakat daima
gene o alışmış olduğu kötü adetin peşinde
dolaşiyor. Bunun günahı daha büyük. Yerler,
gökler, dağlar, taşlar, melekler bu yaşlanmış
zinâkâra, yaşlı fakat kötülük peşinde dolaşan
bedbahta lânet ederler.

Bu gibi kötülüklerle ömürleri geçen insanlar,
cehenneme atıldığı vakit, cehennem ehli bile
bunlardan ezalanacaklar. Çünkü kokuları o
kadar çirkin olacak ki:

“—Nereden geldiniz, bizim cezamız bize yetiyordu da siz nereden bizim başımıza geldiniz. Nedir sizin bu fena kokularınız!” diye onlardan nefret edecekler.

Onun için, Cenab-ı Hak, Kur’an-ı Azîmu’ş-şân’da:

وَلَا تَقْرَبُوا الزِّنَا

(الإسراء: ٣٢)

(*Ve lâ takrabu’z-zinâ*) “Zinaya yakın olmayın!” (İsra, 17/32) diye çok güzel bir tavsiyede bulunmuştur. Çünkü ateşle barutun bir arada durması ne kadar tehlikeliyse, kadınla erkek bir arada bulundu mu, tehlike o kadardır.

Onun için bir kadın, bir erkek yalnız kaldı mıydı üçüncüsü muhakkak şeytandır bunların arasında. Bu şeytan ne yapacak, yapacak; onların başına o felâketi geçirecektir. Çünkü bir şehvet var içimizde... Bu şehveti tahrik edici haller meydana geldikten sonra, insanın kendisine mâlik olması pek nadirdir.

Eski zamanda bir memleket varmış. O memleketin bir misafirhanesi varmış. Fakat oraya konan her misafirin sabahleyin ölüsü çıkarmış. Gene böyle bir genç gelmiş bir gün misafir. Demişler:

“—İşte şurada bir yer var yatacak ama burada şimdiye kadar kalanlardan hiçbir tanesi sağlam çıkmadı. Kendine güveniyorsan sen de git!” demişler.

Ne yapsın, kış vakti, barınacak yer lazım! Adam girmiş oraya. Bir cinnî, kadın kılığında gece vakti gayet güzel bir endam ile karşısına çıkmış. O da mumu yakmış, yanında mum yanıyormuş. Elini böyle muma tutarmış, eli yanarmış tabii mumdan. Çekermiş.

“—Ey nefis, bak. Şimdi ona aldanırsan, bu mumun yandığı gibi yanacaksın!”

Sabah olmuş, adam selâmetle çıkmış. Herkes karşılamış. Tebrik etmişler, maşallah demişler. Sormuşlar:

“—Nasıl oldu?”

“—Ne var ya hu?”

Demişler:

“—Buradan kimse çıkmıyordu.”

Demiş:

“—Buradan çıkmamalarının sebebi, o cinnî kıza aldanıyorlardı, o aldanmaları dolayısıyla cinnî de onları boğuyordu.”

“—Sen?”

“—Ben ateşe elimi koydum. Yandıkça elimi çektim. Nefse dedim ki: ‘Felâket var burada!’ dedim, kendimi emniyette kıldım. O da bana bir şey yapamadı, kurtuldum çıktım!” demiş.

Binâen aleyh bir kadınla bir erkek bir arada olursa, üçüncüsü şeytan... Bugünün gençliği, kudreti, kuvveti ile buna hakim olamaz. Yani evliya da olsa insan, zor çıkar. Onun için en iyisi, Şeyh Sa’dî-yi Şirâzî’nin dediği gibi:

بِه دَرِيَا دَرُ مَنَافِعِ بِي شُمَارُ اسْتُ

اَكْرُ خَوَاهِي سَلَامَتُ دَرُ كَنَازُ اسْتُ

Be deryâ der menâfi' bî şumârest

Eger hâhî selâmet der kenârest

“Denizde çok menfaatler vardır ama, sen selamet istiyorsan o kenardadır.” dediği gibi karışmamak, katılmamak bunların yanına. Hatta en ihtiyarı da olsa... Çünkü onun en ihtiyarından şeytan bile pabucu sopayla kurtarmış. Çünkü şeytanın yapamadığını o ihtiyar yapmış. Onlardan bile uzak kalmak en iyi çaredir, bu lânete müstahak olmamak için.

Allah bugün yan yana okuyan talebelere yardım etsin...

k. Gerçek Pehlivan Kimdir?

İbn-i Münde ve Beyhakî, Hz. Hafsa RA'dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹²

إِنَّ الشَّدِيدَ كُلَّ الشَّدِيدِ الَّذِي يَمْلِكُ نَفْسَهُ

عِنْدَ الْغَضَبِ

(ابن منده، هب . عن خصفة)

¹² Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.210, no:3341; Hafsa RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.522, o:7716; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.VII, s.321, no:6397.

RE. 101/1 (*İnne's-şedîde külle's-şedîdi'llezî yemlikü nefsehû inde'l-gadabi*)

(*İnne's-şedîde*) “Tam mânâsıyla kuvvetli olan...”

Şedîd Arapça'da *şiddet* kelimesinden geliyor, *şiddetli* demek.

Amma kuvveti çok olan pehlivanlara da *şedîd* derler Araplar.

(*İnne's-şedîde külle's-şedîd*) “Tam mânâsıyla pehlivan olan insan; tam mânâsıyla gücü kuvveti yerinde olup da önüne kim geliyorsa devirecek gibi olan *şiddetli*, kuvvetli olan, pehlivan olan insan kimdir? (*Yemlikü nefsehû inde'l-gadabi*) Gazab anında, gazablandığı zaman kendisine, nefesine sahip olabilen kimsedir. Pehlivan odur.”

Bir adam geldi Rasûlullah'a, dört tarafından ahlâkı sordu.

Dört tarafta da Cenâb-ı Peygamber:

“—Gazap etme, gazap etme, gazap etme!” diye cevap verdi.

Gazap, ahlâk-ı mezmumeden bir tanesi. Onun için iyi ahlakları ele geçirebilmek, Cenâb-ı Hak'ın insanlara verdiği bir nefis var ya, bu nefsin terbiyesine bağlı... O kadar kötü bir şeydir ki bu nefis, Feravun'dan da beterdir. O Firavun'un belki bazı iyi meziyetleri de vardır, fakat bu nefsin hiçbir iyi meziyeti yoktur. Hep kötülüktür ve hep insanı Allah'tan uzaklaştırıp, cehenneme sokmaktır onun işi...

Allah-u Teâlâ insanı yaratmış ve bunu da insanın başına musallat kılmıştır. Bizi de bu dar-ı dünyada böyle boğuşmaya yollamıştır.

Bu boğuşmada bize de: “Emirlerime riayet ederseniz, ahlâklarınız da güzel olursa, bu nefsin istediklerini yapmazsanız...” Ki, Ramazan’da yapmıyoruz Allah’ın izniyle. Karnımız acıkıyor, canımız su da istiyor. Ne suyunu veriyoruz, ne ekmeğini veriyoruz, ne kavga gürültü ediyoruz. Birisi bize çatarsa; “—Ben oruçluyum!” diyerek kavga gürültü de yapmıyoruz.

Demek ki, bu bir ayda kendimize bir kıymet veriyoruz, nefisle mücadelede... Bu işi ne kadar çok uzatabilsek, ne kadar çok üzerinde durabilirsek, nefsimize o kadar hakim olabiliriz. Nefsimize ne kadar hâkim olabilirsek. O nisbette de hürriyetimize sahip olabiliriz.

Şimdi aklıma gelen: Cennet var ya, cennet bu dünyada hürriyeti kazananların yeri... Bu hürriyeti bu dünyada kazananlar ise, nefisleriyle mücadele edip, mücadelede muvaffak olanlardır. Düşmanla mücadele olduğu için, o da gazidir yine. Hem de öteki harpte ölen gazi gibi değildir. Ya gazidir, ya şehiddir. İster muvaffak olsun, ister muvaffak olamasın. Muvaffak olabilirse ne mutlu... Oluyor ya daima mücahedede, bazen mağlup da oluyoruz. Mağlup olmak da gene bir meziyettir yani teslim olmaktansa... “Mağlup olduk, ne yapalım!” Ama dövüşmek lazım!

Binâen aleyh, nefisle de muhakkak uğraşmak lazım. Ne demek? Onun sözünü dinlememek, istediğini yapmamak. Ama bu o kadar zor ki, hele bu devirde, deveye hendek atlatmaktan daha zordur. Allah muinimiz, yardımcımız olsun...

Ama bu kendi başımıza olursa, elbette muvaffak olamayız ama bizim sahibimiz var Hz. Allah... Hz. Allah'a yalvarır, yakarır, arkamızı ona dayar, "Sen yardımcımız ol yâ Rabbi!" diyerek ondan da imdatlar bekleriz. O da imdadına geliverirse...

Ama burada güzel şey söylüyor. İmam Gazali'nin çok güzel sözleri var. Bir araziye tohum atarsın. Tohum atmadan evvel orayı sürersin. Güzel lazım gelen şeylerini yaparsın. Cenab-ı Hakk'a dersin ki:

"—Yâ Rabbi! Sen de yağmurunu ver!"

Yahut su kanallarından açarsın, su verirsin. Oradan ümidin vardır ki, Allah bu sene sana bire on, yirmi, otuz bir mahsul verecektir. Ama sen yeri sürmemişsin, çöl bir yere götürmüşsün, tohumu atmışsın. Orada da Allah'tan istiyorsun ki bu çölde benim de arazimde mahsülüm olsun. Bu hayalden ibaret diyor.

Binaen aleyh insanın mücahedesiz ve mücadelesiz tekemmül istemesi, hayalden ibarettir. Yalvar dur Allah'a... Allah-u Teâlâ buyuruyor ki:

وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا

(العنكبوت: ٦١)

(*Ve'llezîne câhedû fînâ lenehdiyennehüm sübülenâ*) “Bizim yolumuzda cihad edenlere, biz çıkış yollarını, hidayet yollarını gösteririz!” (Ankebut, 29/69)

Benim yolumda mücadele et ki, ben de senin yolunu açayım! Onun için bu gazap da bir kötü huy... Bazı yerlerin insanları, umumiyetle sert adam oluyorlar. Huylar sirayet ediyor birinden diğerine... Bu adamı yumuşatmanın imkânı olmaz. Her gün dövsen de yapamazsın, hapse katsan da yapamazsın. Ya?

O nefsiyle mücadele edecek de Allah içine bir şey verecek, arzu edecek. “Bu sertlik çok kötü bir huy, herkesle kavga ediyor, dövüşüyor, bilmem ne. Bu iyi bir şey değil. Nasıl kurtulayım?” diye çare arayacak.

İşte kurtulmak için Allah’a yalvaracaksın ama yoluna da müracaat edeceksin. At vahşi oluyor, ısırgan oluyor. Yolunda gitmiyor. Onu bir riyazete çekiyorlar. Bir kazığa bağlayıp da döndürüyorlar. Veriyorlar kamçıyı... Derken derken at mum gibi oluyor.

Aygır diyorlar ya kırlarda tutuyorlar, yabani hayvan. Yola gelmemiş, ıslah olmamış. Ama erbabının eline geçince, onu kuzu gibi yapıyor. Ayıyı oynatıyor, köpeği oynatıyor. Çeşitli aslanları oynatıyor. Götürüp, paraları verip biz de seyrediyoruz. Demek ki, Allah’ın yabani mahlûklarını bile bir yola getirmenin yolunu bulmuş insanlar. E bizim de elbette nefislerimizi ıslah etmenin bir yolu var.

Rasûl-i Ekrem SAS'ın huzurunda toplanan o ashab-ı kiram gökten melek olarak inmediler, bunların da her birisi çeşitli cani idiler vaktinde. Fakat iman şerefiyle müşerref olunca Rasûlüllah'ın halkasına girdikten sonra melekleri de geçtiler. Neden? O sohbetin feyzi, bereketi onları muma çevirdi. Ne eski şiddetleri kaldı, ne eski yaramazlıkları kaldı. Hepsini bıraktılar. Hem dünyanın isimleri altınla yazılacak mükemmel insanları oldular. Allah onların hürmetine bizi de affetsin... Bizi de onların silsilesiyle karıştırırsın...

Onun için İmam-ı Gazali Hazretleri gene bu hususta diyor ki:

“—Mutlaka sen ahlâkının güzelleşmesini istiyorsan, ahlâkı güzel insanlarla beraber düşüp kalkmanın yollarını bul! En güzeli odur. Fakat bugün bu gibi insanları bulmak çok zordur. Öyleyse onların eserlerini okumaktan daha iyisi yok. Bu iyi insanların eserlerini bul, onları oku, onlara karşı elbette gönlünden bir meyil olacaktır. Bu meyil dolayısıyla, imkânı varsa paçayı kurtarırsın!” demiş.

I. Ay ve Güneş Bir Şahıs İçin Tutulmaz!

Ahmed ibn-i Hanbel, Buhârî, Müslim ve Neseî, İbn-i Cerîr ve Taberânî, Ebû Bekre RA'dan; Ahmed ibn-i Hanbel, Buhârî, Müslim, Neseî ve İbn-i Mâce Ebû Mes'ud el-Ensârî RA'dan; Ahmed ibn-i Hanbel, Müslim, Buhârî ve İbn-i Hibban, Muğire ibn- i Şube RA'dan rivayet etmişler.

Böyle, bu kadar kuvvetli bir hadis-i şerif zor bulunur.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹³

إِنَّ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ لَا يَنْكَسِفَانِ لِمَوْتِ أَحَدٍ
وَلَا لِحَيَاتِهِ وَلَكِنَّهُمَا آيَتَانِ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ
يُخَوِّفُ اللَّهُ بِهِمَا عِبَادَهُ فَإِذَا رَأَيْتُمْ ذَلِكَ
فَصَلُّوا وَادْعُوا حَتَّى يَنْكَشِفَ مَا بِكُمْ

(حم.خ.ن. ابن جرير، حب. عن أبي بكره؛ حم.خ.م.ن.ه. عن أبي مسعود؛

حم.خ.م.ن. عن ابن عمر؛ حم.م.خ.حب. عن المغيرة؛ د. عن جابر؛

ن. عن ابى هريرة؛ ن.م. عن عائشة؛ طب.ق. عن ابن مسعود)

¹³ Neseî, *Sünen*, c.V, s.397, no:1479; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.188, no:6763; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.580, no:1883; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.249, no:5911; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.II, s.446, no:3268; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Neseî, *Sünen*, c.V, s.382, no:1468; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.576, no:1870; Nu'mân ibn-i Beşir RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.421, no:1016; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.95, no:694; Muğîre ibn-i Şu'be RA'dan.

Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.320, no:6093; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.II, s.466, no:8383; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.II, s.340, no:2162; Ebû Mes'ud el-Ensârî RA'dan.

İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VII, s.87, no:2843; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.625, no:21559; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.VII, s.333, no:6418.

RE. 101/2 (*Inne's-şemse ve'l-kamera lâ yenkesifâni li-mevti ehadin, ve lâ li-hayâtihi, velâkinnehümâ âyâtâni min âyâti'llâhi, yuhavvifu'llâhu bihimâ ibâdehû, feizâ raeytüm zâlike fesallû, ve'd'û, hattâ yenkeşife mâ biküm.*)

(*Inne's-şemse ve'l-kamera lâ yenkesifâni li-mevti ehadin, ve lâ li-hayâtihi*) “Güneş ve Ay birisinin ölmesi üzerine ve yaşaması üzerine tutulmaz. Ölüm ile hayat ile ilgili değildir.”

(*Velâkinnehümâ âyâtâni min âyâti'llâhi*) “Bunlar, Ay ve Güneş Allah’ın azametini gösteren iki delildir. (*Yuhavvifu'llâhu bihimâ ibâdehû*) Bununla kullarını korkutur.”

(*Feizâ raeytüm zâlike*) “Böyle bir hadise olduğunda, (*fesallû, ve'd'û, hattâ yenkeşife mâ biküm*) açılana kadar, namaz kılın, dua edin!”

Şimdi Ay tutulması, Güneş tutulması... Bugünkü bilgilerimize göre bunlar Cenab-ı Hak’ın tepemize koyduğu gök cisimlerinden ibaret... Güneş’le Ay arasına Dünya giriyor, Güneş’le Dünya arasına Ay giriyor, Güneş’ten gelen ziyaları, muvakkat bir zaman için kesiliyor. Arkasından gene açılıyor.

Bunu eskiden, cadılar tutuyor diye iddia ederlerdi, havaya silah atarlardı. Hatta ben de küçüktüm, bizim de bir silahımız vardı. Ben de bir silah attığımı hatırlıyorum, bilmediğim halde... Halbuki cahillik adeti tabii. Cadı, buradan atılacak silahtan korkacak da, orada Ayı tutmuş da, bırakacak. Ama bu eskiden bu zamana kadar gelmiş böyle şeyler.

Onun için Cenab-ı Peygamber, o devirde de varmış demek ki, Cenab-ı Peygamber ne güzel diyor. Çünkü oğlu İbrahim de o gün vefat etmişti. İbrahim'in vefatıyla, Ay da tutuldu. "Ay da İbrahim'in matemine katıldı. O da matem ediyor." dediler. O zaman Efendimiz dedi ki:

"—Bir kişinin ne doğumu, ne de ahirete intikalinden dolayı ne Ay tutulur, ne Güneş tutulur. Lâkin bu iki gök cismi, Allah-u Teâlâ'nın ayetlerinden bir ayettir ki, insanlar ibret nazarıyla baksınlar.

Trafikte işte şuradan geçerken polis dur diyor, sen orada duruyorsun.

"—Canım, gideyim ben!"

"—Yok, şimdi buradaki geçecek. Sana yol yok, sen bekle burada!" diyor.

Göğün de trafikçileri var. Onlar Ay'a diyor, dur burada. Niçin? Buradan şimdi bir gök cismi geçecek, ona yol ver diyor. O onun önünden geçerken bize de karanlıkları geliyor,

Yani bu da gelişi güzel bir şey değildir ha! Yukarıda bu kadar yıldız var, sayısını Allah'tan başka kimse bilmez. Onların da hepsini yolu var. Hepsi işte devrini yapıyorlar. Eğer bunlar kendi başına olsa, bizim arabaların çarpıştığından çok fazla çarpışır birbirlerine... Fakat oradaki trafikçi memurları olan melekler, bizim gibi uykuda değiller, hepsi uyanık varlıklar... Hiç birisinin yolunu şaşırttırmıyorlar. Hepsi yollarına muntazaman devam etmektedirler.

Bazı gazeteciler yazdılar:

“—Filan yıldız, filan zamanda gelecek, filan yıldızla çarpacak, şöyle olacak, böyle olacak!”

Uydurma... Onların hepsinin yolu muntazamdır. Ama Allah murad ediyorsa birisinin yıkılmasını, o başka...

m. Ay ve Güneş Tutulmasında Namaz Kılın!

Ahmed ibn-i Hanbel, Mâlik, Buhari, Müslim, Neseî ve Ebû Dâvud, Hz. Aişe RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁴

إِنَّا الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ آيَاتِنِ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ لَا
يَخْسَفَانِ لِمَوْتِ أَحَدٍ وَلَا لِحَيَاتِهِ فَإِذَا رَأَيْتُمْ
ذَلِكَ فَادْعُوا اللَّهَ وَكَبِّرُوا وَصَلُّوا وَتَصَدَّقُوا يَا
أُمَّةَ مُحَمَّدٍ وَاللَّهُ مَا مِنْ أَحَدٍ آخِرٍ مِنَ اللَّهِ أَنْ
يَزِنِي عَبْدُهُ أَوْ تَزِنِي أُمَّتُهُ يَا أُمَّةَ مُحَمَّدٍ
وَاللَّهُ لَوْ تَعْلَمُونَ مَا أَعْلَمُ لَضَحِكْتُمْ قَلِيلًا
وَلَبَكَيْتُمْ كَثِيرًا اللَّهُمَّ هَلْ بَلَغْتُ

(مالك، حم.خ.م.ن.د.د. عن عائشة)

RE. 101/3 (*İnne's-şemse ve'l-kamera âyâtâni min âyâti'llâhi, lâ yahsifâni li-mevti ehadin velâ li-hayâtihi; feizâ raeytüm zâlike fe'd'u'llâhe, ve kebbirû ve sallû, ve tesaddakû yâ ümmete muhammed! Va'llâhu mâ min ehadin ağberu mina'llâhi, en yeznî abdühû, ev teznî emetühû. Yâ ümmete muhammed, va'llâhi lev ta'lemûne mâ a'lemu, ledahiktüm kalîlen, ve lebekeytüm kesîren, allâhümme hel bellağtü?*)

(*İnne's-şemse ve'l-kamera âyâtâni min âyâti'llâhi*) “Hiç şüphe yok ki Güneş ve Ay Allah'ın varlığının, kudretinin belgesi, delili olan Allah'ın ayetlerinden iki ayettir.”

(*Lâ yahsifâni li-mevti ehadin velâ li-hayâtihi*) “Birisinin doğması, ölmesi üzerine bu Ay tutulması, Güneş tutulması olmaz.”

(*Feizâ raeytüm zâlike fe'd'u'llâhe, ve kebbirû ve sallû, ve tesaddakû yâ ümmete muhammed!*) “Bu hali gördüğünüzde dua edin, tekbir getirin, namaz kılın, sadaka verin ey Ümmet-i Muhammed SAS!”

¹⁴ Buhârî, *Sahîh*, c.IV, s.159, no:986; Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.443, no:1500; Neseî, *Sünen*, c.V, s.366, no:1457; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.164, no:25351; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.II, s.324, no:1395; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VII, s.89, no:2845; Mâlik, *Muvatta'* (*Rivayet-i Yahyâ*), C.I, s.186, no:444; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.571, no:1859; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.306; Ebû Avâne, *Müsned*, c.II, s.98, no:2446; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.322, no:6101; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.821, no:21551; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.VII, s.326, no:6406.

(*Va'llàhu mâ min ehadin ağberu mina'llàhi, en yeznî abdühû, ev teznî emetühû*) “Allah’a yemin ederim ki, kulunun ve cariyesinin zina etmesinde, Allah’tan gayretli kimse olmadı.”

(*Yâ ümmete muhammed*) Ey Ümmet-i Muhammed, (*va'llàhi lev ta'lemûne mâ a'lemu*) Allah’a yemin ederim ki, siz benim bildiğimi bilseydiniz; (*ledahiktüm kalîlen, ve lebekeytüm kesîren*) az güler, çok ağlardınız. (*Allàhümme hel bellağtü*) Yarabbi tebliğ ettim mi?”

Cenab-ı Hak bizi yaratmış el-hamdü lillah... Bizden istediği biz kullarının kendisine kulluk etmesidir. Kul kulluktan ayrıлып da emirlerine imtisal etmedi, kötü yollara düştü müydü, onun için Cenab-ı Hak çok darılır. Bahusus zina gibi bir hallerin işlenmesi, Cenab-ı Hakk’ın gayret-i ilahiyesine dokunur.

“—Sana ben sıhhat verdim, para da verdim, çalışıyorsun. Al namusunla bir aileyi, şeriatin sana helâl ettiği şeyden faydalan! Haram ettiği şeye neden düşüyorsun? Başkasının tarlasına tohum ekmek ne kadar çirkinse... Bu tarla senin değil; Ahmed’in tarlası, Mehmed’in tarlası... Kendi tarlan dururken, Ahmed’in, Mehmed’in tarlasına tohum ekip, sonra bu mahsul benimdir diye iddia etmek ne kadar çirkinse; Allah’ın sana helal ettiğini bırakıp da haramlardan zevklenmek, bundan çok daha çirkindir.

Geçenlerde bir delikanlı geldi, hiç sıkılmadan da söyledi. Biraz insanda haya olur ya... Ben onun babası yahut dedesi yaşında bir adamım.

Benim yanımda böyle konuşması çok çirkinken, bu delikanlı hiç çekinmeden, fütur etmeden, çok çirkince konuştu:

“—Hocaefendi! Ne olacak bu devirde ben hanım alacağım da? Her gün onun on lira, yirmi lira masrafı var. Ev kirası var, şusu var, busu var... Ayda bu kadar masraf yapar! Alt tarafın bunun bir zevk değil mi?.. Gider oradan ben zevkimi yaparım, kurtulurum bunlardan!” dedi.

Hiç sesimi çıkarmadım gayri. Böyle söyledi, ne demek lazım? Susmaktan başka, “Allah belasını versin!” demekten başka... Edep, terbiye denilen şey de kendisinden silinmiş artık demek ki. Yahut beni kızdırmak için mi yaptı, neden yaptıysa artık.

n. Kerahat Vakitleri

Ahmed ibn-i Hanbel, İbn-i Mâce ve Beyhakî Abdullah es- Sunâbihî RA’dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁵

إِنَّ الشَّمْسَ تَطْلُعُ مَعَ قَرْنِ شَيْطَانٍ فَإِذَا طَلَعَتْ
قَارَنَهَا وَإِذَا ارْتَفَعَتْ فَارَقَهَا ثُمَّ إِذَا اسْتَوَتْ
قَارَنَهَا فَإِذَا زَالَتْ فَارَقَهَا وَإِذَا تَدَلَّتْ
لِلْغُرُوبِ قَارَنَهَا فَإِذَا غَرَبَتْ فَارَقَهَا
فَلَا تَصَلُّوا هَذِهِ الْأَوْقَاتِ الثَّلَاثَةَ

(مالك، حم.ه.ق. عن عبد اللّٰ الصنابحي)

RE. 101/4 (*İnne’ş-şemse tatlüu mea karni şeytânin, feizâ taleat kàrenehâ, ve ize’rtefeat fârekahâ; sümme ize’stevet kàrenehâ, feizâ zâlet fârekahâ; veizâ tedellet li’l-gurûbi kàrenehâ, feizâ garabet fârekahâ; felâ tûsallû hâzihi’l-evkâte’s-selâseh.*)

(*İnne’ş-şemse tatlüu mea karni şeytânin*) “Hiç şüphe yok ki güneş şeytanın boynuzu ile beraber doğar veyahut şeytan ile beraber doğar, şeytanın yakınlığı ile beraber doğar. (*Feizâ taleat kàrenehâ*) Güneş doğduğu zaman, ona yaklaşır, onunla beraber olur. (*Ve ize’rtefeat fârekahâ*) Doğuş yerinden yükseldiği zaman şeytan güneşten ayrılır.”

(*Sümme ize’s-tevet kàrenehâ*) “Sonra *istivâ* vaktinde yâni öğlenden önceki zamanda yine ona yaklaşır. (*Feizâ zâlet fârekahâ*) Artık tam o orta yerden biraz daha kaydını batıya doğru, yâni yarıyı biraz geçti mi, gene şeytan ondan ayrılır.”

(*Veizâ tedellet li’l-gurûbi kàrenehâ*) “Batmak üzere aşağı ufka doğru sarktı mı, tekrar ona yakın olur, yakınlaşır. (*Feizâ garabet fârekahâ*) Battığı zaman, gene ayrılır.”

¹⁵ İbn-i Mâce, *Sünen*, c.IV, s.123, no:1243; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.349, no:19093; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.II, s.377, no:3681; İbn-i Esir, *Üsdü’l-Gâbe*, c.I, s.706; İbn-i Sa’d, *Tabakât*, c.VII, s.426; Beyhakî, *Sünenü’l- Kübrâ*, c.II, s.454, no:4177; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.III, s.37, no:1451; Abdullah es- Sunâbihî RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.VII, s.416, no:19589; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.VII, s.323, no:6401.

Demek ki üç vakitte şeytan, güneşe yaklaşıyor, güneşle beraber oluyor. Doğarken, ta tepedeyken, batarken... (*Felâ tūsallû hâzihi'l-evkâte's-selâseh*) “Bu üç vakitte namaz kılmayın!” diyor Peygamber SAS Efendimiz.

Üç vakitte namaz kılmak mekruh ya, Cenab-ı Peygamber bize bunun sebebini anlatıyor, bizim aklımızın alacağı bir şekilde... “Güneş doğarken namaz kılma!” diyor. E kılsak ne olacak? “Tepedeyken kılma!” diyor, kılsak ne olacak? Batarken kılma diyor, kılsak ne olacak? Bu üç vakitte namaz kılmak mekruh...

Bunun kerahatini tabii o günkü insan da, bugünkü insan da sezemez kolaycacık. Ama diyor ki: “Bu üç vakitte namaz kılmayın!”

Onun için, sabahleyin erken vakitte evinden çıkıp işe koşmak, doğru bir şey değildir. Bazı haris insan olur, sabahleyin erken uykusunu bırakıp, doğru işe... Sabahleyin namaza kalkamıyor, namaza gelmiyor; fakat işe erken vakitte gidiyor. Hırsı var, çokça para kazanayım diyerekten.

Akşam geç vakitleri, evine gelmiyor, hâlâ işinin başında, para kazanmak istiyor. Bir de öğle arası kendisine istirahat tanımıyor. Hele hep çalışsak falan diyor. Bunların hiç birisi demek ki doğru şeyler değillermiş ki, Cenab-ı Peygamber bizleri men etmiş bu hallerden...

Bu vakitlerde tabii güneşe tapanların ibadetleri var. Güneş doğarken, güneş-perestler ibadet ederler. Bizim memleketimizde de varmış

bunlardan, bu sefer öğrendim. Mardin taraflarında, bir kalabalık varmış, ne kadarsa; bunlar güneşe taparmış.

Şeytana tapanı da varmış bu devirde. Allah muhafaza etsin...

Şimdi böyle bir daire çevirirlermiş, o artık o daireden çıkmazmış, şeytan tarafından bağlandım gibilerden. Nasıl bir itikatsa, kötü bir itikat... Cenab-ı Peygamber bizi bunlardan kurtarmak için, bunların kerahat vakti olduğunu bizlere beyan etmiş.

o. Kamerî Ay Yirmi Dokuz Gündür

Beşinci hadis-i şerife geçiyoruz. Şeytanlarla ilgili öbür hadis-i şerifler aşağıda gelir diye. İzahları oraya bırakarak. Sayfanın beşinci hadis-i şerifi:

Buhârî, Müslim, Neseî ve Ebû Ya'lâ, Hz. Ümm-ü Seleme RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:¹⁶

إِنَّ الشَّهْرَ يَكُونُ تِسْعَةً وَعِشْرِينَ يَوْمًا

(خ. ت. عن أنس؛ ق. عن أم سلمة؛ م. عن جابر وعائشة)

RE. 101/5 (*Inne's-şehre yekûnü tis'aten ve işrîne yevmen*) "Kamerî ay yirmi dokuz gün olur."

¹⁶ Buhârî, *Sahîh*, c.VI, s.482, no:1777; Müslim, *Sahîh*, c.V, s.363, no:1816; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XII, s.420, no:6987; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.368, no:9158; Hz. Ümm-ü Seleme RA'dan.

Bazen aylar yirmi dokuz olur. “Bizim takvimciler gene bize bir günü yutturdular.” diye biz de isyan ederiz. Hep Ramazan otuz gün olsun isteriz. Halbuki bu doğru bir şey değil. Peygamber SAS’in de tuttuğu oruçların içerisinden dördü mü, beşi mi hep yirmi dokuz gelmiş. Diğerleri de otuz gelmiştir.

Bu sefer bizimki yirmi dokuz, Arabistan’ınki otuz. Oraya da aklımız ermez.

ö. Kamerî Ay Otuz Günden Eksiktir

Taberânî, Semure ibn-i Cündeb RA’dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁷

إِنَّ الشَّهْرَ لَا يُكْمَلُ ثَلَاثِينَ لَيْلَةً

(طب . عن سمرة)

RE. 101/6 (*Inne’ş-şehre lâ yükemmilu selâsîne leyleh*) “Kameri ay otuz güne tamamlanmaz.” Eksiktir yâni, yirmi dokuz gün küsürdür.

Her zaman otuz olmaz ay; bazen yirmi dokuz bazen otuz olur. Hatta Efendimiz SAS, hane-i saadetlerine biraz uzaklaşmıştı da bir ay gelmeyeceklerini söylediler. Yirmi dokuzuncu günü eve döndü. Hz. Aişe, “Daha otuz olmadı, bir gün var!” demek istedi.

¹⁷ Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.VII, s.255, no:7035; Heysemî, *Mecmaü’z-Zevâid*, c.III, s.353, no:4818; Semure ibn-i Cündeb RA’dan.

Câmiü’l-Ehâdîs, c.VII, s.335, no:6419.

Bunun üzerine Peygamber SAS Efendimiz:

“—Ay mutlaka otuz geceyi tamamlamaz!” buyurdu. Yâni bazen yirmi dokuz olur, bazen otuz olur.

p. Şeytanın Bayrakları

Taberânî, Ebû Ümâme RA’dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:¹⁸

إِنَّ الشَّيَاطِينَ تَغْدُو بِرَايَاتِهَا إِلَى الْأَسْوَاقِ
فَيَدْخُلُونَ مَعَ أَوَّلِ دَاخِلٍ وَيَخْرُجُونَ مَعَ آخِرِ خَارِجٍ

(طب. عن أبي أمامة)

RE. 101/7 (*Inne’s-şeyâtîne tagdû bi-râyâtihâ ile’l-esvâki, ve yedhulûne mea evveli dâhilin, ve yahrucûne mea âhiri hâricin.*)

(*Inne’s-şeyâtîne tagdû bi-râyâtihâ ile’l-esvâki*)
“Şeytanlar sabah erken vakitte bayraklarıyla, flamalarıyla, bayraklarıyla çarşılara, pazar yerlerine giderler.”

Bakın ne kadar bunlar şeytanla ilgili şeylerdir. Şeytanlar sabahleyin her kapıda bir melek ve bir de şeytan hazırdır. Bayrağını çekmiş, kapının önünde bekler. Kapıdan çıkan, *Bi’smi’llâhi’r-rahmâni’r-rahîm* diyerek ayağını atar çıkarsa, melek onu kanadının altına alır,

¹⁸ Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.VIII, s.136, no:7618; Taberânî, *Müsnedü’s-Şâmiyyîn*, c.I, s.311, no:544

Kenzü’l-Ummâl, c.IV, s.20, no:9296; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.VII, s.336, no:6421.

“Buyur, haydi git işine!” der. Melek onun peşinde yahut önünde, onunla beraber gider.

Fakat evden çıkarken Besmele’yi hatırlamadan, tevbesiz, istiğfarsız çıkarsa... Hele bugünkü devir çok tehlikeli bir devir... Eve döneceğimize garanti yok elimizde... Onun için tevbe ve istiğfar ederek, hatta helalleşip de kelime-i şهادet getirerek, *Bi’smi’llâhi’r-rahmâni’r-rahîm* diyerek evden çıkmak ne kadar büyük fazilettir. Hem meleğin bayrağı altında gideceği yere gider.

Aksi takdirde, şeytanın bayrağı vardır. Melek uzaklaşır, şeytan alır koltuğunun altına, gideceği yere götürür.

(*Ve yedhulûne mea evveli dâhilin*) “Şeytanlar en evvel gidenle beraber giderler çarşılara; (*ve yahrucûne mea âhiri hâricin*) en son çıkanla beraber de çıkarlar.”

r. Şeytan Her İşinize Karışmak İster

Sekizinci hadis-i şerif, yine şeytanla ilgili:

Cabir RA’dan İmam Müslim’in ve diğer kaynakların rivayet ettiği bir hadis-i şerif. Bu da şeytanla ilgili. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:¹⁹

إِنَّ الشَّيْطَانَ يَحْضُرُ أَحَدَكُمْ عِنْدَ كُلِّ شَيْءٍ مِنْ
شَأْنِهِ حَتَّى يَحْضُرَهُ عِنْدَ طَعَامِهِ فَإِذَا سَقَطَتْ
مِنْ أَحَدِكُمُ اللَّقْمَةُ فَلْيُمِطْ مَا كَانَ بِهَا مِنْ

أَذَى ثُمَّ لِيَأْكُلَهَا وَلَا يَدْعَهَا لِلشَّيْطَانِ فَإِذَا
فَرَّغَ فَلْيَلْعَقْ أَصَابِعَهُ فَإِنَّهُ لَا يَدْرِى فِى
أَيِّ طَعَامِهِ تَكُونُ الْبَرَكَةُ

(م. عن جابر)

(*İnne's-şeytâne yahduru ehadeküm inde külli şey'in min şe'nihi, hattâ yahdurahu inde taàmihi, feizâ sekatat min ehadikümü'l-lukmatü, felyumit mâ kâne bihâ min ezen, sümme li-ye'külhâ velâ yedeaha li's-şeytâni, feizâ fereğa felyel'ak esàbiahû, feinnehû lâ yedrî fî eyyi taàmihî tekûnü'l-bereketü.*)

(*İnne's-şeytâne yahduru ehadeküm inde külli şey'in min şe'nihi*) “Hiç şüphesiz ki, muhakkak ki şeytan, her işinizde şeytan sizin yanınıza gelir, hazır bulunur. (*Hattâ yahdurahu inde taàmihi*) Hattâ yemeğinizde bile sizinle beraberdir.”

Her zaman şeytan, başımızın ucunda bize musallattır, nefis gibi. Yerken de bizimle beraberdir. Onun için *Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm* demedikçe daima bizim yemeklerimize

¹⁹ Müslim, *Sahih*, c.X, s.330, no:3794; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.80, no:5853; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.V, s.463; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Câmiü'l-Ehâdîs, c.VII, s.352, no:6454.

iştirak eder. Sofradaki yemeğin yetmemesi, karnımızın doymaması, yemeklerimize şeytanın iştirakindedir.

Diyceksin ki:

“—Canım, onlar ne yiyorlar ki? Böyle şey de mi olur?”

Sen bırak şimdi bu lafları. Buna dikkat et! Bu bizim karnımızın doymaması, bereketsizliğin sebeplerinden birisi, Besmele-i Şerife'nin okunmamasından ileri gelir ki, şeytan ortakçımız olmuştur. Sen diyeceksin ki:

“—Onun karnı nerededir? Nereden doycak?..”

Diyceksin amma Allah-u Teâlâ'nın işlerine akıl ermez. Cennete biz yiyeceğiz. O kadar çok yiyeceğiz, fakat karnımız hiç şişmeyecek. Sanki hiç yememiş gibi... E neden? Allah-u Teâlâ'nın hikmeti. Oradaki yaratılış öyle.

Onun için şeytan dendiği vakitte sen Besmele-i Şerife'yi ağzından bırakma! Besmele-i Şerife'nin sayılmayacak kadar çok hassaları vardır. Hassaten Besmele-i Şerif hakkında birçok eserler de vardır, faziletini beyan eden. Bir tanesini size söyleyeyim:

Hama veya Humus. Bunları karıştırıyorum ben birbirine. Orayı Hz. Halid ibn-i Velid muhasara etmiş. Fakat içerideki gâvur da inatla bir türlü kaleyi teslim etmiyorlar. Etmiyorlar ama muhasara da uzamış, anlaşılın bıkmışlar. Haber yollamışlar Hz. Halid'e.

“—Bizim ondan bir ricamız var, eğer yapabilirlerse kaleyi teslim edeceğiz onlara!”

Bursa, Orhan Camii Kütüphanesi’nde okumuştum bunu bir Besmele-i Şerife tefsirinde.

“—Ne istediğinizi söyleyin!”

Diyorlar ki:

“—Bizde bir zehir var. Bu zehirden bir damlasını sizin suyunuza akıtacağız, siz o suyu içeceksiniz. Ölmediğiniz taktirde biz size kalelerin kapılarını açacağız!” diyorlar.

“—Getirin!” diyor.

Şöyle bir şeymiş o da. Suya dökmüşler, *Bi’smi’llâhi’r-rahmâni’r-rahîm* demiş, bir iki de arkasına ilavesi var. *Hüve’l-hayyü’l-kayyûm* diyerekten bir şeyler daha okumuş, içmiş.

Ha şimdi ölecek, ha şimdi ölecek, ha şimdi ölecek... Bakmışlar ki ne ölen var, ne bir şey var.

“—Hak dinin sahibiymişsiniz!” demişler ve kale kapılarını açıp, kaleyi teslim etmişler.

Ya Hama’dır, ya Humus’tur. İkisinden birisi. Ama diyeceksin ki:

“—Bu olur mu hocafendi?”

Allah’ın işine akıl ermez. Bizim Sultan II. Murad var ya altıncı padişahımız. O Sultan Murad’ın zamanında imiş. Hacı Bayram-ı Velî, Ankara’daki. Padişahın hoşuna gitmiş, eline bir berat verilmiş:

“–Senin dervişlerinden vergi alınmayacak. Askere de alınmayacak senin dervişlerin.”

Bunu duyan herkes Hacı Bayram’a derviş olmuş. Padişaha gelmişler, demişler ki:

“–Efendi, sen bu adama ruhsat verdin, başına topladı dünyanın adamını. Biz bir kere vergi alacak adam bulamıyoruz. İkincisi o adamın başında büyük bir kalabalık topladı. Senin saltanatını yıkacaklar neredeyse... Saltanat gidecek elinden, haberin yok!”

“–Sahi mi?”

“–Evet, bütün onların hepsi.”

Demiş:

“–İdam edilsin! Kaldırılsın vücudu ortadan.”

“–Nasıl yapalım ama? Çok da kalabalığı var, etrafında tutanlar çok. Öyle kolayca idam olunamayacak.”

Demişler ki:

“–Bir sohbet tertip ederiz. Sohbet o da gelir. Şerbet dağıtılır. Ona zehirli bardaklı şerbeti veririz. Kıvrılır gider. Sen de kurtulursun, biz de...” demişler.

Edirne’de olmuş bu. Hacı Bayram-ı Veli’yi de çağırmışlar.

Evliyaullahta bir nur vardır. Allah evliyalarına bir nur vermiş ki, o nur ile görür daima her şeyleri... Arş’a kadar onlar bak ne diyor geçen de:

“—Allah-u ekber deyip de huzur-u rabbü'l-alemine durduğumuz vakitte, kalben temiz durduysa, Allah-u Teâlâ bütün hicabları kaldırır, ta Arş'a kadar onun için açılır alem.”

Binâen aleyh, evliyalar her zaman namazdadır. Onlar salat-ı dâimîdedirler. Her halleri namaz gibidir onların. İsyandan kendilerini kurtarmışlardır.

Şimdi anlamış Hacı Bayram meseleyi. Kendisine de zehirli bardağın geldiğini bilmiş. Padişaha demiş ki:

“—Padişahım! Biz bunu içeriz ama bu bize iftirayı atan filan paşa gider gürültüye!” demiş.

“—*Bismi'llâh!*” demiş, içmiş.

O yapan paşa “Vay vay” deyip gitmiş gürültüye... Sultan Murad'ın da hoşuna gitmiş, demiş ki:

“—Ben de sana derviş olacağım. Dervişlerin arasına beni de kabul et!”

O da ona derviş olmuş sonra. Gördü hakikati çünkü.

“—Nasıl olur yâhu? Zehiri bu içer de öbür adam nasıl ölür?”

Bunlar tıbbın beceremeyeceği, laflarla izah edemeyeceği hakikatlardır. Bizim de aklımız ermez, çünkü o şeyin erbabından değiliz.

Allah kusurlarımızı affetsin... Şimdi diyor ki Peygamber SAS:

(*Feizâ sekatat min ehadikümü'l-lukmatü*)
“Sizden birinizin lokması yere düştü,
topraklandı.” Bizim itikadımızda mikroplandı,
artık onu kimsenin ağzına vermeyiz. Düştü bir
kere. Halbuki Efendimiz diyor ki:

(*Felyumit mâ kâne bihâ min ezen, sümme
liye'külhâ*) “Onu alsın, üzerinden tozu toprağı
silsin ve yesin; (*velâ yedeaha li's- şeytâni*) onu
şeytana bırakmasın!”

Hem burada kanaat var, hem tevazu var. Çünkü
yediğimiz ekmek zaten sokaktan geliyor.
Sokağın kendisi mikropsa, hepimizin ölmesi
lazım!

(*Feizâ fereğa felyel'ak esàbiahû*) “Yemekten
sonra da parmaklarını yalasın!”

Bak, bu da yapmadığımız şeylerden birisi.
Yemek bitti, ama şimdi çatalla yiyoruz,
elimiz bulaşmıyor, başka. Ellerimizle yesek de
bulaştığı vakitte onları böyle yalamak da bir
sünnettir gene.

(*Feinnehû lâ yedrî fî eyyi taàmihî tekûnü'l-
bereketü*) “Çünkü bilmezsiniz yemeğin sizin
için mübarek kısmı neresidir.”

Her tarafında mıydı bereket? Şurasında
mıydı, burasında mıydı, yoksa eline yapışan
parçalarında mıydı? Bunu bilmediğimiz için,
elinizde kalan yağ parçalarını da yıkayıp atmamak
değil de evvela yalayıp, o bereketi alın!”

Burada hem tevazu var, hem de kanaat var.

s. Kırmızı Elbise Giyinmeyin!

Hàkim, İbn-i Kàni', İbn-i Adiy ve Beyhakî, Râfi' ibn-i Yezid RA'dan rivayet etmişler. Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:²⁰

إِنَّا الشَّيْطَانُ يُحِبُّ الْحُمْرَةَ فَإِيَّاكُمْ

وَالْحُمْرَةَ وَكُلَّ ثَوْبٍ ذِي شُهْرَةٍ

(الحاكم فى الكنى، وابن قانع، عد. هب. عن رافع بن يزيد)

RE. 101/9 (*Inne's-şeytâne yuhibbu'l-humrete, feiyyâküm ve'l-humrete, ve külle sevbin zî şöhreh.*)

(*Inne's-şeytâne yuhibbu'l-humrete*) “Şeytan kırmızıyı sever, (*feiyyâküm ve'l-humrete*) kırmızı giyinmeyin, kırmızıdan kaçınınız; (*ve külle sevbin zî şöhreh*) bir de şöhretli elbise giymekten sakının!”

Bizim vekillerden birisi Anadolu'ya gitmiş. Köylülere yerli malı giyin diyerekten nasihat ediyor. Yerli malını teşvik hususunda konuşuyor. Köylü amcanın birisi demiş ki:

²⁰ Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, z.193, no:6327; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.353, no:7708; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V, s.228, no:8569; İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gâbe*, c.I s.354; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.325; İbn-i Hacer, *el-İsâbe*, c.II, s.446, no:2551; Ebû Nuaym, *Ma'rifetü's-Sahabe*, c.VII, s.397, no:2371; Râfi' ibn-i Yezid es-Sakafî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.310, no:41162; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.VII, s.351, no:6453.

“—Efendi! Şu sizin üzerinizdeki esvabın hangisi yerlidir?”

“—Şu benim üzerimdeki esvab demiş, koyunun yününden. Bunu ben koyundan kıırtım, hanım dokudu, ben de giydim! Bir kopçası var dıŐarıdan; fakat senin esvabının her tarafı dıŐarıdan!” demiş.

Büyüklerimizin nasihatlarında vardır: Ecnebilere gelen her Şeye iltifat etmemek... Giyeceği de, yiyeceği de, içeceği de kendimiz üretmek...

Ama bugün biz periŐan olduk yani. Bugün Arabistan'a git, sair yerlere git, hep eŐya Japon eŐyası, İtalyan eŐyası, İngiliz eŐyası, Amerikan eŐyası; hep yabancı. Yiyeceği de o, giyeceği de öyle... Biz de orada paraları veriyoruz, getiriyoruz buraya, ne güzel diyerekten. Hanıma hediye, komŐulara hediye... Kimin malını? Japon'un malını, Amerika'nın malını, İngiliz'in malını...

Ama diyeceksin ki sen:

“—Biz Arap'tan alıyoruz!”

Arap'tan alıyorsun ama kökü burada... Bu kadar da düşünemiyoruz yani. Onun için büyüklerimiz çok nasihatlar etmişler bize; bunlara iltifat etmemek, iktisada riayet etmek, kanaat ile geçinmek...

Bu kadar yetsin!

Beraber bir salevât-ı şerife okuyalım:

“–Allâhümme sallî alâââ... Seyyidinâââ... Muhammedinin-nebiyyi’l-ümmiyyi ve alâ... Âlihîîî, ve sahbihîîî, ve sellim.” (3 defa)

Allah kusurlarımızı affetsin... Tevfikât-ı samedâniyyesine mazhar eylesin... Sevdiği ve razı olduğu kulları arasına cümlemizi kabul buyursun...

El-fâtihah!

Mehmed Zâhid KOTKU

19. 09. 1976 - İskenderpaşa Camii

[Bütün Mehmed Zahid KOTKU/ Hadis Derslerine PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

